

II

(Közlemények)

AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZMÉNYEITŐL, SZERVEITŐL, HIVATALAITÓL ÉS
ÜGYNÖKSÉGEITŐL SZÁRMAZÓ KÖZLEMÉNYEK

EURÓPAI BIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

Az Európai Bizottság iránymutatásai: A légi árufuvarozási műveletek megkönnyítése a COVID-19-járvány idején

(2020/C 100 I/01)

Összefoglalás

- Értékét tekintve a légi árufuvarozás a világkereskedelem mintegy 35 %-át teszi ki. A teherszállítás kulcsfontosságú részét képezi, és kiegészíti mind a szárazföldi, mind a tengeri szállítást, különösen az időérzékeny rakományok esetében. A COVID-19-járvány kitörését követően a pandémia megfékezésére irányuló korlátozásokat vezettek be a járatokra és/vagy az utasok és a szállítószemélyzet mozgására vonatkozóan. Ennek eredményeként az európai és a globális ellátási láncokban súlyos zavarok következtek be.
- A légi árufuvarozási szolgáltatások folyamatos és megszakítás nélküli működése létfontosságú a gazdaság és a COVID-19-járvány elleni küzdelem szempontjából, és az európai és a globális ellátási láncok is függenek e szolgáltatások akadálytalan működtetésétől. A légi árufuvarozásnak ezért képesnek kell lennie biztosítani az olyan kritikus fontosságú termékek folyamatos szállítását, mint az élelmiszerek, az orvosi felszerelések és az egyéni védőeszközök, valamint más, az érzékeny ellátási láncok működéséhez elengedhetetlenül szükséges termékek.
- A COVID-19-járvány okozta rendkívüli helyzet az európai és a nemzetközi légiközlekedési közösség – beleértve a légi árufuvarozási és gyorspostai szolgáltatásokat nyújtó szolgáltatókat – együttműködését teheti szükségessé a szűkösen rendelkezésre álló termékek szállításának és méltányos elosztásának biztosítása érdekében.
- Az alapvető – különösen a legérzékenyebb – szállítási forgalomáramlások fenntartására irányuló átfogó uniós erőfeszítések részeként a Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy a COVID-19-járvány idején könnyítsék meg a légi árufuvarozási műveleteket. Az Európai Bizottság ezért az ezen iránymutatásokban meghatározott operatív intézkedések végrehajtására kéri fel a tagállamokat, szem előtt tartva azt, hogy ezek a rendkívüli intézkedések ideiglenesen, a COVID-19-válság időtartamára kerülnek bevezetésre.

Az Európai Bizottság által 2020. március 16-án elfogadott, az egészség védelmét, valamint az áruk és alapvető szolgáltatások rendelkezésre állását biztosító határigazgatási intézkedésekre vonatkozó iránymutatások ⁽¹⁾ hangsúlyozzák azt az elvet, hogy az EU valamennyi belső határának nyitva kell maradnia a teherszállítás előtt, valamint hogy garantálni kell az alapvető árukkal, például az élelmiszerekkel – beleértve az élő állatokat –, az orvosi felszerelésekkel, az egyéni védőeszközökkel és az emberi eredetű anyagokkal összefüggő ellátási láncok működését. A jelenlegi vészhelyzetben mindenkinek érdeke, hogy ne szakadjon meg az áruk szabad áramlása. Ez megköveteli, hogy a tagállamok tiszteletben tartsák és teljes mértékben végrehajtsák az iránymutatásokat a belső határok mentén található valamennyi határátkelőhelyen. Ezenkívül az Európai Bizottság által 2020. március 23-án elfogadott, a zöld sávok végrehajtásáról szóló közlemény ⁽²⁾ célul tűzte ki, hogy Unió-szerte létrejöjjön egy együttműködési folyamat annak biztosítása érdekében, hogy valamennyi áruszállítmány – többek között, de nem kizárólag az olyan alapvető áruk, mint az élelmiszerek és az orvosi felszerelések – késedelem nélkül, gyorsan eljuthasson rendeltetési helyére. Végeteül az Európai Versenyhatóságok Hálózata a versenyjognak a koronavírus okozta válság idején történő alkalmazásáról szóló közös nyilatkozatában ⁽³⁾ megjegyezte, hogy a COVID-19-járvány által kiváltott rendkívüli helyzet szükségessé teheti a vállalatok közötti együttműködést annak érdekében, hogy valamennyi fogyasztó számára biztosítsák a szűkösen rendelkezésre álló termékekkel való ellátást és azok méltányos elosztását. A jelenlegi körülmények között az Európai Versenyhatóságok Hálózata nem lép fel aktívan az ellátási hiány elkerülése érdekében bevezetett szükséges és ideiglenes intézkedésekkel szemben. Ugyanakkor közös nyilatkozatában egyértelműen rögzítette azt is, hogy habozás nélkül fel fog lépni azokkal a légi árufuvarozókkal szemben, amelyek a jelenlegi helyzetet kihasználva kartelltevékenységet folytatnak vagy visszaélnek erőfölényükkel, például az árképzés tekintetében.

⁽¹⁾ C(2020) 1753 final.⁽²⁾ C(2020) 1897 final.⁽³⁾ https://ec.europa.eu/competition/ecn/202003_joint-statement_ecn_corona-crisis.pdf

Ez a közlemény a fent említett dokumentumokra épül, és a Bizottság azok teljes körű végrehajtására kéri fel a tagállamokat. Ezen iránymutatások célja, hogy segítséget nyújtsanak a tagállamoknak a légi árufuvarozási műveletek fenntartásában és megkönnyítésében, ideértve az olyan alapvető áruk légi szállítását, mint az élelmiszerek és az egészségügyi felszerelések, különösen ha azok szállítása időérzékeny. Az iránymutatásokban a Bizottság a szükséges operatív és szervezeti intézkedések meghozatalára kéri fel a tagállamokat, szem előtt tartva azt, hogy ezek a rendkívüli intézkedések ideiglenesen, a COVID-19-válság időtartamára kerülnek bevezetésre, és csak a kivételes légiforgalmi és utazási korlátozások feloldásáig érvényesek.

1. Bevezetés

1.1. A COVID-19-járvány hatása

1. A COVID-19-járvány rendkívül súlyos hatással van a nemzetközi és az európai légi közlekedésre. A légi forgalom több mint 80 %-kal csökkent, és szinte minden utasszállító járatot töröltek. Az utazási kereslet jelentős visszaesésén túlmenően ez a helyzet részben az államok által a járvány megfékezése érdekében bevezetett intézkedések, például utazási korlátozások és repülési tilalmak miatt állt elő.

1.2. A légi árufuvarozás fontossága

2. Az európai ellátási láncokat az árufuvarozási szolgáltatások kiterjedt, valamennyi szállítási módot felölelő hálózata tartja fenn. A légi árufuvarozási szolgáltatások folyamatos és megszakítás nélküli működése stratégiai szempontból alapvető fontosságú az EU számára. Ezek a szolgáltatások létfontosságúak az alapvető áruk, a gyógyszerek, az orvosi felszerelések és eszközök, valamint a szervek, illetve más, emberi eredetű anyagok gyors szállításához. Általánosabban tekintve a légi árufuvarozás számos, a leginkább időérzékenyek és legértékesebbek közé tartozó anyag globális ellátási láncának működését tartja fenn, és a szárazföldi és tengeri teherszállítás kritikus fontosságú kiegészítője.
3. A légiáru-szállítmányok mintegy felét utasszállító repülőgépek rakterében szállítják. A COVID-19-járvány következtében azonban e repülőjáratok közül immár alig néhány közlekedik. Bár a kizárólag árufuvarozási célú járatok még mindig a tavalyi évhez hasonló szinten üzemelnek, nem képesek kompenzálni az utasszállító repülőgépek áruszállító kapacitásának kiesését. Az áruk feladói – többek között az egészségügyi ágazatban is – kapacitáshiányról és a légi árufuvarozási díjak ugrásszerű emelkedéséről számolnak be.
4. Emellett az árufuvarozási és gyorspostai szolgáltatásokat nyújtó légitársaságok bizonyos repülőterek esetében gyakorlati nehézségekről számolnak be a járatokra vagy a személyzetre különbségtétel nélkül alkalmazott korlátozások miatt. Ezek a problémák kritikus fontosságú ellátási láncok működését veszélyeztetik.

1.3. A légi árufuvarozást érintő korlátozások

5. A COVID-19-járvány megfékezésére irányuló intézkedések eredményessége nem a légi járművek, hanem az utasok mozgásának korlátozásától függ. Ezért a járatok helyett az utasok mozgásának ideiglenes korlátozása a legjobb módja annak, hogy elkerüljük a légi árufuvarozás, többek között az alapvető áruk szállításának zavarait.
6. A repülőjáratok meghatározott típusainak üzemeltetését – ideértve az átszállító járatokat, a rendszerszinten kritikus rakományt (például gyógyszereket, egyéni védőeszközöket vagy vizsgálati berendezéseket) szállító járatokat, az uniós polgári védelmi mechanizmus keretében segítségnyújtásra használt járatokat, az állami járatokat, valamint a 923/2012/EU bizottsági végrehajtási rendelet 4. cikkében említett különleges műveletekre szolgáló (például egészségügyi célú) járatokat – főszabály szerint mindenkor engedélyezni kell. Számos tagállam nem biztosított egyértelmű mentességet az árufuvarozó járatok számára a légi közlekedésre vonatkozó nemzeti korlátozások alól.
7. Az Európai Bizottság megítélése szerint általában véve aránytalan lenne az olyan repülési korlátozások EU-n belüli alkalmazása, amelyek abszolút jelleggel tiltják a légi árufuvarozó járatok működtetését, vagy amelyek – például a légi árufuvarozó járatok légi személyzetére vonatkozó indokolatlan korlátozások következtében – *de facto* ellehetetlenítik az ilyen járatok üzemeltetését. Az ilyen repülési korlátozások tehát nem teljesítenék különösen az 1008/2008/EU rendelet (*) 21. cikkében meghatározott feltételeket. Az uniós joggal összeegyeztethetetlen korlátozásokat meg kell szüntetni.

(*) Az 1008/2008/EU rendelet 21. cikke lehetővé teszi a tagállamoknak, hogy bizonyos szigorú feltételek mellett korlátozásokat vezessenek be az EU-n belüli légi járatokra vonatkozóan. Ez a rendelkezés a tagállamok egyedi bejelentéseinek eseti értékelésén alapul. Az Európai Bizottság által a légi árufuvarozó járatok tekintetében kifejtett álláspont nem érinti a tagállamok által bevezetett korlátozások összességének 21. cikk szerinti egyedi értékelését.

8. Az alapvető áruk – köztük a rendkívül speciális és kritikus fontosságú termékek, például az egészségügyi felszerelések – ellátási láncainak folytonosságához fűződő közös érdekre való tekintettel a harmadik országoknak is tartózkodniuk kell a légi árufuvarozási műveletekre vonatkozó szükségtelen korlátozások alkalmazásától. Az Európai Bizottság emlékeztet arra, hogy a harmadik országok által a légi árufuvarozási műveletekre vonatkozóan bevezetett korlátozásoknak meg kell felelniük az alkalmazandó megállapodásokban rögzített vonatkozó nemzetközi szabályoknak. Az Európai Bizottság a szükséges konzultációkat követően minden gyakorlati lépést megtesz annak biztosítása érdekében, hogy a harmadik országok eleget tegyenek nemzetközi kötelezettségeiknek, különösen az uniós légi fuvarozókkal szemben, valamint annak érdekében, hogy előmozdítsa ezen elvek harmadik országok és nemzetközi szervezetek általi alkalmazását.

2. **A légi árufuvarozási műveletek folytonosságának biztosítása**

Ajánlott operatív intézkedések

9. Tekintettel a légi árufuvarozás és a vészhelyzeti légi árufuvarozás jelentőségére – különösen a COVID-19-járvány elleni küzdelemben, valamint az alapvető szállítási forgalom fenntartására és az ellátási láncok uniós szintű működésének megőrzésére irányuló átfogó uniós erőfeszítések részeként –, az Európai Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy hajtsanak végre operatív intézkedéseket a légi árufuvarozás megkönnyítése és a többletköltségek csökkentése érdekében, szem előtt tartva azt, hogy ezek a rendkívüli intézkedések ideiglenesen, a COVID-19-válság időtartamára kerülnek bevezetésre.
10. Ezeknek az intézkedéseknek különösen az alábbiakra kell kiterjedniük:
- a. az EU-n kívülről történő szállítás esetében – amennyiben az jogilag lehetséges – az összes szükséges engedély haladéktalan megadása, beleértve a további légi árufuvarozási műveletekkel kapcsolatos ideiglenes forgalmi jogokat, még akkor is, ha az árufuvarozási műveleteket utasszállító légi járművekkel hajtják végre;
 - b. éjszakai repülési tilalmak vagy résidő-korlátozások ideiglenes megszüntetése vagy rugalmas alkalmazása a repülőtereken az alapvető légi árufuvarozási műveletek tekintetében;
 - c. az utasszállító légi járművek kizárólag árufuvarozási műveletek céljából való használatának megkönnyítése, beleértve az árufuvarozást végző repülőszemélyzet, az egészségügyi személyzet és az áruszállításban a szállítási módtól függetlenül részt vevő bármely személy áthelyezését is;
 - d. annak biztosítása, hogy lezárás vagy kijárási tilalom esetén a légi árufuvarozást végző személyzet, valamint a kezelő és karbantartó személyzet is kritikus személyzetnek minősüljön;
 - e. annak biztosítása, hogy lehetőség szerint elegendő árufuvarozási kapacitás álljon rendelkezésre a regionális repülőterek gazdasági okokból történő bezárása esetén, vagy annak megfontolása, hogy a repülőtereket kizárólag légi árufuvarozás céljából továbbra is nyitva tartásuk, továbbá minden esetben annak biztosítása, hogy a nyitva tartott repülőterek elegendő légiáru-kezelési kapacitással rendelkezzenek az időben történő kezelés és szállítás biztosítása érdekében;
 - f. az utazási korlátozások alóli mentesség biztosítása az áruszállításban részt vevő, tünetmentes szállítószemélyzet számára, beleértve a légi személyzetet;
 - g. az elszigetelési intézkedések alóli mentesség biztosítása a tünetmentes légi személyzet, árufuvarozó személyzet és a forgalmi előtérben dolgozó repülőtéri személyzet számára, amennyiben megfelelő egészségügyi protokollok vannak érvényben;
 - h. gyorsított eseti mentességek biztosításának lehetővé tétele az olyan váratlan helyzetek kezelése érdekében, mint a hirtelen és előre nem látható vészhelyzeti műveletek;
 - i. annak lehetővé tétele, hogy a forgalmi előtérben dolgozó személyzet biztonságosan és hatékonyan végezhesse munkáját, iránymutatást adva a személyzetnek a légi árufuvarozási környezetben alkalmazandó egészségügyi óvintézkedésekkel kapcsolatban, és megfelelően ellátva a személyzet tagjait higiéniai termékekkel;
 - j. annak ösztönzése, hogy az árufuvarozási és gyorspostai szolgáltatásokat nyújtó légitársaságok kivételes tartalék kapacitást tartsanak fenn az alapvető áruk – különösen orvosi és vészhelyzeti ellátmányok – szállítására, és egyszerű szállítási díjakat alkalmazzanak azok tekintetében.
11. A fenti intézkedések mindegyike egyaránt alkalmazandó az uniós és a harmadik országbeli állampolgárokra is, amennyiben munkájuk elengedhetetlen a szállítmányok EU-ba irányuló és EU-n belüli szabad mozgásának biztosításához.
12. A vészhelyzeti intézkedéseket illetően a Bizottság emlékezteti a tagállamokat arra, hogy meg kell felelniük az 1008/2008/EK rendelet 21. cikkében foglaltaknak, többek között a Bizottság és a többi tagállam tájékoztatása tekintetében. E kötelezettségek teljesítésén felül az Európai Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy bármely, e közlemény hatálya alá tartozó intézkedésükről előzetesen értesítsék a Bizottságot és az összes többi tagállamot, valamint hogy azokat oly módon hozzák nyilvánosságra, hogy a légi árufuvarozásban érdekelt valamennyi fél kellő időben tájékoztatást kapjon róluk ahhoz, hogy működését ennek megfelelően kiigazíthassa.

13. Az Európai Versenyhatóságok Hálózata 2020. március 23-i közös nyilatkozatában hangsúlyozta, hogy az uniós versenyhatóságok „nem lépnek fel aktívan az ellátási hiány elkerülése érdekében bevezetett szükséges és ideiglenes intézkedésekkel szemben”. A közös nyilatkozat egyértelműen rögzíti továbbá azt is, hogy a versenyhatóságok habozás nélkül fel fognak lépni azokkal a légi árufuvarozókkal szemben, amelyek a jelenlegi helyzetet kihasználva kartelltevékenységet folytatnak vagy visszaélnek erőfölényükkel. Amennyiben az árufuvarozási és gyorspostai szolgáltatásokat nyújtó légitársaságok szükségesnek tartják, hogy együttműködjenek egymással a szűkösen rendelkezésre álló termékek szállításának biztosítása érdekében, és amennyiben kétségeik vannak az ilyen együttműködési kezdeményezéseknek az EU/EGT versenyjogával való összeegyeztethetőségét illetően, informális iránymutatásért az Európai Bizottsághoz, az EFTA Felügyeleti Hatósághoz vagy az érintett nemzeti versenyhatóságokhoz fordulhatnak.

3. Következtetés

14. Az Európai Bizottság felszólítja a tagállamokat, hogy sürgősséggel hajtsák végre a 8–11. pontban meghatározott intézkedéseket.
15. Az Európai Bizottság a tagállamokkal szoros együttműködésben mérlegelni fogja minden olyan gyakorlati intézkedés meghozatalát, amelynek révén – többek között a Nemzetközi Polgári Repülési Szervezettel (ICAO), a nemzetközi légiközlekedési partnerekkel és a nemzetközi légiközlekedési ágazattal folytatott együttműködés keretében – a harmadik országokat ezen elvek alkalmazására ösztönözheti.
16. Az Európai Bizottság továbbra is figyelemmel fogja kísérni a helyzet alakulását, és adott esetben további iránymutatást fog nyújtani.
-